

แนวโน้มความต้องการของตลาดแรงงานและคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ Trends in Needs of the Job Market and the Desired Attribute of Graduates in Information Management Program

ศรัณย์ลิตา โชติรัตน์^{1*} Saranlita Chotirut¹

*Corresponding author email : saranlita.c@psu.ac.th

Received: November 12, 2019

Revised: December 18, 2019

Accepted: January 9, 2020

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวโน้มความต้องการแรงงานของตลาดแรงงานในตำแหน่งงานที่สามารถรองรับบัณฑิตศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 2) ศึกษาความคาดหวังต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการปฏิบัติงานของบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิธีการศึกษา: รวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์ประกาศรับสมัครงาน การสอบถามและสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาและใช้สถิติเชิงพรรณนา

ข้อค้นพบ: ผลการวิจัยพบว่า 1) ในภาพรวมมีความต้องการแรงงานด้านสารสนเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในประเทศไทย 2) หลายปีที่ผ่านมามีความต้องการแรงงานด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศโดยตรงน้อยกว่าตำแหน่งงานที่ประยุกต์ใช้ความรู้ด้านสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงาน แต่แนวโน้มนี้กำลังจะเปลี่ยน 3) สถานประกอบการมีความคาดหวังต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด

¹ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์; Department of Library and Information Science, Faculty of Humanities and Social Sciences, Prince of Songkla University.

การประยุกต์ใช้จากการศึกษา: ผลการศึกษาวิจัยทำให้ทราบถึงสภาพการณ์ความต้องการแรงงานด้านสารสนเทศ ที่สามารถใช้ประกอบการวางแผนการพัฒนาหลักสูตรเพื่อผลิตบัณฑิต และการเตรียมความพร้อมของบัณฑิตก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงานด้านสารสนเทศ

คำสำคัญ: ความต้องการแรงงาน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ

Abstract

Purpose of the study: This research aims to: 1) study the labor demand trends of students graduated from the Bachelor of Arts Program in Information Management, Prince of Songkla University, 2) study of graduates' expectations on knowledge and skills acquired from the Bachelor of Arts Program in Information Management, Prince of Songkla University.

Methodology: Data were collected through documentary analysis, surveys, and interviews. The data were analyzed using content analysis and descriptive statistics.

Main Findings: 1) the labor market in Thailand have has increasing demand for information professionals, 2) here have been a lower demand for librarians than the demand for workers who apply information management and information technology skills. However, this trend tends to decline in the future, and 3) employers expect their employees in information management to have morality and ethics at the highest level.

Applications of this study: The results of the study can be used to develop information management courses, and to prepare graduates before entering the labor market.

Keywords: Labor market needs, Desired attribute of graduates, Bachelor of arts curriculum program in information management

บทนำ

การเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจดิจิทัลในโลกของการแข่งขันทางธุรกิจที่หน่วยงานและองค์กรต่างก็พยายามสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันทางการตลาด ด้วยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และให้ความสำคัญกับข้อมูลและสารสนเทศมากยิ่งขึ้น จนถือได้ว่าสารสนเทศเป็นอีกหนึ่งทรัพยากรที่มีความสำคัญและสามารถเป็นทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ได้จากการบริหารจัดการสารสนเทศและการใช้ประโยชน์ข้อมูลหรือสารสนเทศที่มีอยู่ให้เกิดคุณค่า อีกทั้งการปรับตัวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในภูมิภาคให้สอดคล้องกันและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ครอบคลุมถึงการจัดระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านข้อมูลข่าวสาร การพัฒนาความร่วมมือไปสู่การจัดตั้งห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งการจัดตั้งศูนย์กลางแลกเปลี่ยนข้อมูล และการส่งเสริมให้มีการใช้ ICT ในภาครัฐ เช่น การให้บริการ การอำนวยความสะดวกในเรื่องข้อมูลข่าวสาร (Satararuji, 2015) ปัจจุบันตำแหน่งงานที่ต้องการบุคลากรมาดำเนินงานด้านสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศมีหลากหลายตามบทบาทหน้าที่ และบริบทขององค์กร ทั้งความต้องการบุคลากรที่มีความรู้ด้านบรรณารักษ์และสารสนเทศโดยตรง อย่างเช่น ตำแหน่งบรรณารักษ์ นักเอกสารสนเทศ และความต้องการบุคลากรที่ต้องประยุกต์คุณสมบัติด้านสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น นักวิเคราะห์ระบบ เว็บมาสเตอร์ และตำแหน่งงานอื่นๆ เช่น นักวิจัย เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล เป็นต้น ทั้งนี้สถานประกอบการจะประกาศรับสมัครตำแหน่งงานผ่านช่องทางที่หลากหลาย ซึ่งพฤติกรรมการทำงานทำของผู้หางานในปัจจุบันจะค้นหาตำแหน่งงานว่างจากสื่ออินเทอร์เน็ตมากที่สุด รองลงมาคือ สื่อหนังสือพิมพ์ (Tapparak, 2014) เพื่อพิจารณาข้อมูลรายละเอียดตำแหน่งงาน ข้อมูลเบื้องต้นของสถานประกอบการ และคุณสมบัติของผู้สมัคร ได้แก่ คุณวุฒิ ทักษะความสามารถ และคุณลักษณะที่สอดคล้องกับศักยภาพของผู้สมัคร

การศึกษาความต้องการแรงงานด้านสารสนเทศของตลาดแรงงานในอดีตจนปัจจุบันพบว่าระหว่างปี พ.ศ.2545-2547 ตำแหน่งงานที่ต้องการบุคลากรที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศโดยตรง และมีประกาศรับสมัครมากที่สุด คือ ตำแหน่งบรรณารักษ์ รองลงมาคือ นักเอกสารสนเทศ และตำแหน่งงานที่ประยุกต์คุณสมบัติด้านสารสนเทศที่มีการประกาศรับสมัครมากที่สุด คือ ตำแหน่งนักวิเคราะห์ระบบ โดยคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สถานประกอบการคาดหวังมากที่สุด คือ คุณธรรมจริยธรรม (Library and

Information Science, 2012; Phornphatcharaphong, 2016) คุณสมบัติของผู้สมัครงานด้านสารสนเทศที่สถานประกอบการต้องการมากที่สุด คือ การจัดการสารสนเทศ รองลงมาคือ การใช้คอมพิวเตอร์พื้นฐาน (Phlangwan, Sacchanand, & Manmart, 2009 as cited in Chaikhambung & Kabmala, 2011) จากผลการคาดประมาณแนวโน้มความต้องการแรงงาน พ.ศ. 2559-2563 พบว่าสถานประกอบการมีความต้องการแรงงานโดยรวม อัตราขยายตัวเฉลี่ย ร้อยละ 0.20 ต่อปี ภาคบริการมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยเพิ่มขึ้นมากที่สุด ร้อยละ 0.28 ต่อปี โดยมีอัตราการความต้องการแรงงานของอุตสาหกรรมด้านการบริการสารสนเทศ ช่วงปี พ.ศ.2560-2564 อยู่ในทิศทางบวกที่สูงขึ้น จัดอยู่ในอันดับที่ 4 ของอัตราการเปลี่ยนแปลงความต้องการแรงงาน (Nation Statistical Office, 2017)

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการจัดการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นหลักสูตรหนึ่งที่มุ่งผลิตบัณฑิตเพื่อรองรับความต้องการแรงงานด้านการจัดการสารสนเทศของหน่วยงานและองค์กร ทั้งตำแหน่งงานทางวิชาชีพ การจัดการสารสนเทศโดยตรงและตำแหน่งงานที่ต้องประยุกต์คุณสมบัติด้านสารสนเทศ แต่ด้วยสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคม ตลาดแรงงาน และความจำเป็นในการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องตามกรอบมาตรฐานระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 ของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา เพื่อให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและพร้อมเป็นส่วนหนึ่งของทรัพยากรบุคคลองค์กรในการดำเนินธุรกิจต่อไป ซึ่งบัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เข้าปฏิบัติงานในตำแหน่งที่หลากหลายทั้งตำแหน่งงานที่ตรงอย่างเช่น ตำแหน่งบรรณารักษ์ นักเอกสารสนเทศ และตำแหน่งงานอื่นๆ ในสถานประกอบการทั้งภาครัฐและเอกชนตามพื้นที่ภูมิลำเนาเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้สถานประกอบการในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความต้องการบุคลากรที่มีทักษะด้านเทคโนโลยีและด้านทักษะทางภาษาต่างประเทศเพราะต้องมีความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน การผลิตกำลังแรงงานจึงต้องเน้นการพัฒนาทักษะการสื่อสารให้มากขึ้น (Chullasap, Srisakda, Preechassuchat, Puangsang, & Prasopichai, 2018) จากสถานภาพความต้องการแรงงานของสถานประกอบการ และการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรตามที่กล่าวมาในข้างต้น ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของความต้องการแรงงานด้านการจัดการสารสนเทศ

จึงทำการศึกษาข้อมูลความต้องการแรงงานจากแหล่งข้อมูลหน่วยงานภาครัฐที่ดำเนินการให้บริการข้อมูลด้านแรงงาน ประกอบด้วย ข้อมูลจากกรมจัดหางาน และสำนักงานสถิติแห่งชาติ ทำการวิเคราะห์เอกสารร่วมกับการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งข้อมูลจากการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรและการพัฒนาตนเองของบัณฑิตก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงานต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวโน้มความต้องการแรงงานของตลาดแรงงานในตำแหน่งงานที่สามารถรองรับบัณฑิตศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ปฏิบัติงานด้านสารสนเทศตามความต้องการของสถานประกอบการ

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยผสมระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยใช้วิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย คือ หัวหน้างาน นายจ้าง ของบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ผู้สำเร็จการศึกษาในปี พ.ศ.2558-2559) และสถานประกอบการที่คาดว่าจะมีความต้องการแรงงานด้านสารสนเทศ

กลุ่มตัวอย่าง คือ หัวหน้างานหรือผู้ปฏิบัติงาน ในสถานประกอบการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีขอบเขตการศึกษาโดยสอบถามสถานประกอบการที่บัณฑิตสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ สามารถเข้าสมัครคัดเลือกในตำแหน่งงานที่เปิดรับได้ทั้งตำแหน่งงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่ ห้องสมุด ศูนย์สารสนเทศ และตำแหน่งงานในสถานประกอบการที่ใกล้เคียงและมีโอกาสเข้ารับการศึกษาด้วยวิธีการเจาะจง จำนวน 15 สถานประกอบการ และนายจ้างหรือผู้ใช้บัณฑิตที่มีบัณฑิตปฏิบัติงานและที่นักศึกษา มีประสบการณ์ฝึกงานด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง จำนวนรวม 40 คน

2. แหล่งข้อมูลการศึกษา

2.1 เอกสารรายงานความต้องการแรงงานที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งงานที่รองรับบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ ในช่วงปี พ.ศ.2558 จนถึง พ.ศ. 2562 ได้แก่ สำนักงานสถิติแห่งชาติ และกรมการจัดหางาน

2.2 ข้อมูลประกาศรับสมัครงานจากแหล่งประกาศรับสมัครงาน เป็นการศึกษาที่ใช้การวิเคราะห์เอกสาร มีขอบเขตการศึกษาจากประกาศรับสมัครงานในเว็บไซต์ในตำแหน่งงานที่สามารถรองรับบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ ได้แก่ www.jobtopgun.com www.jobkk.com และ www.jobthaiweb.com กำหนดขอบเขตระยะเวลาสำรวจ 3 เดือน (ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - 1 เมษายน พ.ศ.2560) และข้อมูลการประกาศรับสมัครงานผ่านกรมจัดหางาน ขอบเขตระยะเวลา 1 ปี (ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม พ.ศ.2559 - มีนาคม พ.ศ.2560) โดยขอความอนุเคราะห์ข้อมูลการรับสมัครงานจากกองการบริหารข้อมูลตลาดแรงงาน กรมการจัดหางาน

3. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย แบบสำรวจคุณสมบัติผู้สมัครตามประกาศรับสมัครตำแหน่งงานจากเว็บไซต์หางาน แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์สถานประกอบการ ดำเนินการประเมินเครื่องมือการวิจัย โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนการสอนและวัดประเมินผลหลักสูตร จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสมและความชัดเจนของคำถาม และหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of Item - Objective Congruence: IOC) จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบมาวิเคราะห์ความสอดคล้องของความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาใช้เกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถาม คือ ค่า IOC ≥ 0.5 ขึ้นไป ส่วนข้อคำถามที่ไม่ถึงเกณฑ์ทำการแก้ไข ปรับปรุง ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสำหรับประกอบการ เท่ากับ 0.87

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย โดยใช้ค่าสถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา

จากวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อการศึกษาแนวโน้มความต้องการแรงงานด้านสารสนเทศและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ปฏิบัติงานด้านสารสนเทศ ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ โดยอาศัยเครื่องมือการวิจัย และวิเคราะห์ผลสามารถสรุปผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. อัตราความต้องการแรงงานด้านการจัดการสารสนเทศและตำแหน่งงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเพื่อศึกษาแนวโน้มความต้องการแรงงานในตำแหน่งงานที่สามารถรองรับบัณฑิตศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์เอกสารจากเอกสารรายงานทิศทางการเปลี่ยนแปลงของอาชีพปี 2558-2563 ของ Labour Market Research Division (2016) และรายงานการศึกษาแนวโน้มความต้องการของตลาดแรงงานในประเทศไทย ช่วงปี 2560-2564 ของ National Statistical Office (2017) สามารถสรุปผลการศึกษาดังตารางที่ 1 ตารางที่ 2 และตารางที่ 3

ตารางที่ 1 ทิศทางการเปลี่ยนแปลงของอาชีพ ปี 2558-2562 (Labour Market Research Division, 2016)

ตำแหน่ง	2558	2559	2560	2561	2562	Avg. Change	Avg. Growth
เจ้าหน้าที่ห้องสมุด	1,518	1,570	1,624	1,822	1,732	54	3.5%
บรรณารักษ์และนักเอกสารสนเทศ	7,021	7,182	7,498	8,076	7,926	226	3.1%
คู่มือด้านเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร	1,957	2,018	2,081	2,146	2,214	64	3.1%
เจ้าหน้าที่/เสมียน จัดเก็บ เอกสาร	47,284	48,676	50,307	51,131	51,864	1,145	2.3%
ผู้เก็บหรือดูแลเอกสารสำคัญ	762	968	771	770	762	0	1.4%
เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล	63,550	64,667	65,563	65,950	66,010	615	1.0%
เจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์	25,157	25,409	25,428	25,608	25,563	102	0.4%
เจ้าหน้าที่เทคนิคห้องสมุด	7,892	7,910	7,923	8,016	7,939	12	0.2%
ผู้เชี่ยวชาญด้านฐานข้อมูล	4,990	4,997	4,996	4,989	4,973	- 4	-0.1%
นักวิเคราะห์ระบบ	9,920	9,915	9,902	9,917	9,853	-17	-0.2%
เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ข้อมูล	23,386	23,332	23,257	23,164	23,046	-85	-0.4%
นักพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์	20,282	20,161	19,811	19,659	19,489	- 148	-0.7%
เว็บมาสเตอร์	8,132	8,077	8,016	7,954	7,886	-62	-0.8%

จากข้อมูลคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงของอาชีพพบว่าอาชีพที่ใช้ทักษะเฉพาะ เช่น ตำแหน่งบรรณารักษ์ และงานสารสนเทศที่เกี่ยวข้องมีอัตราความต้องการของทางตลาดที่สูงขึ้น (ค่าเฉลี่ย=3.1%) ในขณะที่ตำแหน่งงานที่ใช้ทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น เว็บมาสเตอร์ โปรแกรมเมอร์ นักวิเคราะห์ระบบ มีอัตราความต้องการที่ลดลง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ -0.8%, -0.7% และ -0.2% ตามลำดับ)

ตารางที่ 2 ข้อมูลผู้ใช้งานทำและแนวโน้ม จำแนกตามอาชีพ ปี 2558-2564 (National Statistical Office, 2017)

ตำแหน่ง	สถิติ		ค่าประมาณการณ				
	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564
บรรณารักษ์ ภัณฑารักษ์	9,575	10,467	10,666	11,215	11,816	12,417	13,018
ผู้จัดการบริการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	11,102	10,346	11,289	10,950	10,515	10,081	9,646
นักวิเคราะห์และพัฒนาซอฟต์แวร์ประยุกต์	51,750	46,921	48,804	48,191	47,623	47,056	46,488
การจัดทำและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์	48,046	40,205	44,054	45,175	45,693	46,212	46,730
ผู้ประกอบวิชาชีพด้านฐานข้อมูลและเครือข่าย	20,641	23,198	24,892	28,743	30,438	32,132	33,827
ผู้ใช้งานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	74,486	74,677	76,809	77,688	78,627	79,567	80,506
พนักงานให้บริการข้อมูล	161,199	160,516	169,346	171,706	174,069	176,431	178,794
เฉลี่ยทั่วไป	524,622	563,918	588,795	615,486	642,167	668,847	695,528

ตารางที่ 2 พบว่าอัตราความต้องการแรงงานด้านสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ จำแนกตามอาชีพ ในช่วงปี 2558 และคาดการณ์แนวโน้มจนถึงปี 2564 ยังคงมีอัตราความต้องการแรงงานสูงขึ้นเป็นส่วนใหญ่ แม้จะมีอัตราความต้องการที่ไม่แตกต่างกันมากนัก ทั้งนี้ในตำแหน่งงานบรรณารักษ์ ภัณฑารักษ์ รวมทั้งผู้เก็บ หรือดูแลเอกสารหรือบันทึกสำคัญ มีอัตราความต้องการแรงงานที่เพิ่มขึ้น เปลี่ยนแปลงจาก 9,575 เป็นจำนวน 13,018 อัตรา คิดเป็นร้อยละ 26.45

จากการวิเคราะห์ข้อมูลผู้มีงานทำ จำแนกตามอุตสาหกรรม ศึกษาเฉพาะตำแหน่งที่มีความเกี่ยวข้องกับตำแหน่งงานทางด้านสารสนเทศโดยตรง จากรายงานของ National Statistical Office (2017) พบว่าอุตสาหกรรมด้านบริการสารสนเทศ มีแนวโน้มที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2560-2564 ดังแสดงข้อมูล ในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ข้อมูลผู้มีงานทำและแนวโน้ม จำแนกตามอุตสาหกรรม ปี 2558-2564 (National Statistical Office, 2017)

ตำแหน่ง	สถิติ		ค่าประมาณการณ				
	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564
การบริการสารสนเทศ	11,069	10,832	12,630	13,511	14,392	15,273	16,153
การจัดทำโปรแกรมและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์	48,046	40,205	44,054	45,175	45,693	46,212	46,730
การพิมพ์/ผลิตซ้ำสื่อบันทึกข้อมูล	107,481	96,138	90,453	88,549	87,843	87,137	86,431

จากการศึกษาข้อมูลการประกาศรับสมัครงานผ่านกรมจัดหางาน (ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม พ.ศ.2559 - 1 มีนาคม พ.ศ.2560) ในตำแหน่งงานที่ตรงและเกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้ความรู้จากหลักสูตร พบตำแหน่งงานจำนวน 686 อัตรา โดยสถานประกอบการมีความต้องการตำแหน่งงานที่มีประยุกต์คุณสมบัติด้านสารสนเทศ มากกว่าตำแหน่งงานที่ต้องการบุคลากรที่มีคุณสมบัติด้านสารสนเทศโดยตรง ตำแหน่งงานที่มีจำนวนการประกาศรับสมัครมากที่สุด คือ เสมียน เจ้าหน้าที่เก็บเอกสาร ร้อยละ 56.27 รองลงมาคือ โปรแกรมเมอร์ ร้อยละ 31.49 นักวิเคราะห์ระบบสารสนเทศ และเว็บมาสเตอร์ ใกล้เคียงกัน ร้อยละ 4.81 และร้อยละ 4.67 ขณะที่ตำแหน่งงานนักเอกสารสนเทศและบรรณารักษ์ ร้อยละ 1.00

2. อัตราค่าจ้างในตำแหน่งงานด้านสารสนเทศ

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยการวิเคราะห์เอกสาร (Content analysis) จากรายงานค่าจ้างรายอาชีพปี พ.ศ.2558 จนถึงปีพ.ศ. 2560 (Labour Market Research Division, 2015; 2016; 2017) ซึ่งเป็นข้อมูลตำแหน่งงานที่รับแจ้งจากสถานประกอบการทั่วประเทศ ผ่านบริการจัดหางานของกรมการจัดหางาน ศึกษาอัตราค่าจ้างของแต่ละอาชีพเฉพาะตำแหน่งต่างๆ ที่บัณฑิตหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ

มีโอกาสเข้าถึงตำแหน่งงานได้ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2558 ถึง พ.ศ.2560 พบว่าอัตราค่าจ้างแรงงานด้านสารสนเทศและบรรณารักษโดยตรง อย่างตำแหน่งบรรณารักษ์ เฉลี่ยเท่ากับ 9,708.50 บาท โดยภาคบริการมีค่าจ้างแรงงานเฉลี่ยเท่ากับ 9,917 บาท ซึ่งสูงกว่าภาคอุตสาหกรรม ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9,500 บาท และตำแหน่งนักเอกสารสนเทศ เฉลี่ยเท่ากับ 14,091.50 บาท และภาคอุตสาหกรรมมีอัตราค่าจ้างแรงงาน เฉลี่ยเท่ากับ 15,333 บาท สูงกว่าภาคบริการที่มีค่าจ้างแรงงานเฉลี่ยเท่ากับ 12,850 บาท สำหรับตำแหน่งงานอื่นๆ ในภาคเกษตรที่มีอัตราค่าจ้างแรงงานสูงที่สุด คือ เจ้าหน้าที่อบรมคอมพิวเตอร์ และเจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์กราฟิก ค่าจ้างแรงงานเฉลี่ยเท่ากัน คือ 10,000 บาท รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่จัดเก็บเอกสาร เสมียน เฉลี่ยเท่ากับ 9,769 บาท ภาคอุตสาหกรรม คือ นักวิเคราะห์ระบบ เฉลี่ยเท่ากับ 16,644 บาท รองลงมาคือ โปรแกรมเมอร์ เฉลี่ยเท่ากับ 15,610 บาท และภาคบริการ คือ โปรแกรมเมอร์ เฉลี่ยเท่ากับ 17,213 บาท รองลงมาคือ นักวิเคราะห์ระบบ เฉลี่ยเท่ากับ 16,347 บาท และผู้เชี่ยวชาญด้านฐานข้อมูล เฉลี่ยเท่ากับ 15,644 บาท ตามลำดับ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าจ้างรายอาชีพภาพรวมทั่วประเทศปี พ.ศ.2558-2560 จำแนกตามภาคการผลิต Labour Market Research Division (2015; 2016; 2017)

ตำแหน่ง	ภาคการเกษตร				ภาคอุตสาหกรรม				ภาคบริการ				ค่าจ้างเฉลี่ย
	8552	9552	0652	เฉลี่ย 3 ปี	8552	9552	0652	เฉลี่ย 3 ปี	8552	9552	0652	เฉลี่ย 3 ปี	
สารสนเทศและบรรณารักษ์โดยตรง - บรรณารักษ์ - นักเอกสารสนเทศ ประยุกต์คุณสมบัติด้านสารสนเทศ นักวิเคราะห์ระบบสารสนเทศ ผู้เชี่ยวชาญด้านฐานข้อมูล โปรแกรมเมอร์ เว็บมาสเตอร์ ผู้ปฏิบัติงานคอมพิวเตอร์ประมวลผลข้อมูล	-	-	-	-	9,000	10,000	-	9,500	9,767	10,600	9,383	9,917	9,708.50
	-	-	-	-	15,333	-	-	15,333	14,950	10,750	-	12,850	14,091.50
	-	-	-	-	14,627	14,971	20,333	16,644	12,190	14,420	22,432	16,347	16,495.50
	-	-	-	-	13,500	13,375	-	13,438	14,031	14,500	18,400	15,644	14,541.00
	-	-	-	-	14,646	13,572	18,613	15,610	15,775	15,482	20,381	17,213	16,411.50
	-	-	-	-	15,100	13,200	14,333	14,211	13,167	12,983	15,714	13,955	14,083.00
	8,400	7,800	-	8,100	11,032	12,618	12,496	12,049	11,246	12,397	14,600	12,748	10,965.67
	10,000	-	-	10,000	12,800	11,525	18,667	14,331	12,218	11,153	16,889	13,420	12,583.67
	-	-	-	-	-	-	-	-	11,400	10,980	15,000	12,460	12,460.00
	-	-	-	-	11,591	11,925	12,411	11,976	10,505	12,382	13,095	11,994	11,985.00
เจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์กราฟิก	10,000	-	-	10,000	12,000	13,119	13,920	13,013	11,204	12,203	14,609	12,672	11,895.00
	9,080	10,160	-	9,620	9,298	9,570	10,171	9,680	9,640	9,758	10,073	9,824	9,708.00
	11,680	8,868	8,759	9,769	9,691	9,058	9,537	9,429	9,241	9,508	9,445	9,398	9,532.00
	-	-	-	-	11,400	8,400	11,103	10,301	11,127	11,823	13,950	12,300	11,300.50
	-	-	-	-	-	-	-	-	9,500	-	-	9,500	9,500.00
เจ้าหน้าที่ห้องสมุด	-	-	-	-	-	-	15,000	15,000	8,150	8,730	10,004	8,961	11,980.50

3. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ปฏิบัติงานด้านสารสนเทศของ ตามความคาดหวังของสถานประกอบการ

การสำรวจประกาศรับสมัครงานจากเว็บไซต์พิจารณาตำแหน่งงานที่บัณฑิตในสาขาสามารถเข้าสมัครได้ทั้งตรงกับสาขาและสามารถประยุกต์ความรู้ในการทำงานได้พบว่าคุณสมบัติผู้สมัครโดยทั่วไปส่วนใหญ่ประกาศรับสมัครโดยไม่ระบุข้อมูลเพศ มีบางตำแหน่งงานที่เปิดรับเพศชายเป็นส่วนใหญ่ เช่น โปรแกรมเมอร์ เว็บมาสเตอร์ และนักออกแบบสื่อ และตำแหน่งที่เปิดรับสมัครเพศหญิงเป็นส่วนใหญ่ คือ เสมียน เจ้าหน้าที่จัดเก็บเอกสาร ส่วนใหญ่ระบุอายุไม่เกิน 35 ปี เปิดโอกาสรับผู้ไม่มีประสบการณ์ทำงาน (0-2 ปี) ทั้งนี้หากมีประสบการณ์ทำงานจะได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ สามารถจำแนกคุณสมบัติผู้สมัครงานเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) ด้านความรู้และประสบการณ์ ได้แก่ มีความรู้ทางวิชาการ สำเร็จการศึกษาในสาขาที่ต้องการ มีความรู้และทักษะเฉพาะด้านอย่างทักษะบรรณารักษศาสตร์ สามารถเรียนรู้และพัฒนางานตามความรับผิดชอบ มีความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ หากมีประสบการณ์ทำงานจะได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ

2) ความสามารถพื้นฐานและคุณสมบัติพิเศษ ได้แก่ มีความรู้ในการใช้งานคอมพิวเตอร์ และจัดการไฟล์เอกสาร มีความรู้ในการสืบค้นหรือใช้อินเทอร์เน็ต สามารถในการใช้โปรแกรมสำนักงาน เช่น Microsoft Office มีความสามารถในการติดต่อสื่อสารทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษในระดับดี

3) คุณลักษณะด้านทัศนคติและบุคลิกภาพ ได้แก่ มีความรับผิดชอบ ในหน้าที่ มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม มีความซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา มีความละเอียดรอบคอบ มีความสามารถในการเจรจาต่อรอง สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ มีลักษณะความเป็นผู้นำ มีความคิดเชิงบวก มีความสามารถในการคิดแก้ไขปัญหา และมีความขยัน อดทน

จากการสอบถามและสัมภาษณ์สถานประกอบการที่บัณฑิตสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ สามารถเข้าสมัครคัดเลือกในตำแหน่งงานที่เปิดรับได้ ทั้งตำแหน่งงานโดยตรงและตำแหน่งงานที่ใกล้เคียง จำนวน 15 แห่ง ประกอบด้วยหอสมุดประชาชน (ร้อยละ 33.33) หอสมุดมหาวิทยาลัย (ร้อยละ 26.67) ศูนย์สารสนเทศ (ภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ) และศูนย์สารสนเทศ (หน่วยงานเอกชน) (ร้อยละ 13.33) หอจดหมายเหตุ และสถาบัน

บริการสารสนเทศเชิงพาณิชย์ (ร้อยละ 6.67) พบว่าสถานประกอบการที่มีตำแหน่งงานที่บัณฑิตสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศมีโอกาสสามารถเข้าสมัครรับพิจารณา มีสัดส่วนความต้องการและไม่ต้องการใกล้เคียงกัน คือ ต้องการ (ร้อยละ 46.70) และไม่ต้องการ (ร้อยละ 53.30) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับนโยบายและการบริหารงานขององค์กรเป็นหลัก

สำหรับวิธีการคัดเลือกบุคลากรเข้าทำงานพบว่าวิธีการคัดเลือกแบบสอบสัมภาษณ์ถือเป็นวิธีการคัดเลือกที่สถานประกอบการให้ความสำคัญ (ร้อยละ 80) มากกว่าการสอบข้อเขียน (ร้อยละ 73.30) การสอบปฏิบัติ (ร้อยละ 66.70) และการพิจารณาเอกสาร (ร้อยละ 60.00) โดยปัจจัยสำคัญในการพิจารณาเลือกรับบุคลากรที่สถานประกอบการจะพิจารณาบุคลิกภาพและประสบการณ์หรือประวัติการทำงานของผู้สมัครเป็นสำคัญ

สถานประกอบการมีความคิดเห็นด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดการสารสนเทศ ในด้านคุณธรรมและจริยธรรมในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.71$, $S.D=0.34$) รองลงมา คือด้านปัญญา ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.59$, $S.D=0.50$) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.57$, $S.D=0.51$) ด้านความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศ ในระดับมาก ($\bar{X}=4.43$, $S.D=0.68$) ด้านความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ในระดับมาก ($\bar{X}=4.33$, $S.D=0.44$) และด้านการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศ ในระดับมาก ($\bar{X}=4.07$, $S.D=0.52$)

การพิจารณาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในแต่ละด้านพบว่า 5 อันดับแรกที่สถานประกอบการตระหนักถึง คือ 1) การทำงานเป็นทีม 2) เอาใจใส่ต่องานที่ทำ เพื่อได้ผลงานที่ดี 3) การใช้ภาษาในการสื่อสารภาษาไทย 4) การรู้จักหน้าที่และทำตามหน้าที่ มีระเบียบวินัย เคารพกฎระเบียบ ความซื่อสัตย์ สุจริต เคารพต่อสิทธิและทรัพย์สินของผู้อื่น บุคลิกภาพด้านอารมณ์ ทักษะการวางแผนและการแก้ไขปัญหา ความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสำนักงานอัตโนมัติ และ 5) ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ความใฝ่รู้ และพัฒนาทักษะความสามารถค้นคว้าเพิ่มเติม

ผลการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ปฏิบัติงานด้านสารสนเทศจากความคิดเห็นของผู้ใช้แรงงานหรือนายจ้างของบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ จำนวน 40 แห่ง ประกอบด้วยตำแหน่งงานหัวหน้างานห้องสมุด ร้อยละ 30 รองลงมาคือ หัวหน้างานฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ และหัวหน้างานแผนกบุคคล ร้อยละ 20 จากหน่วยงานหรือสถานประกอบการภาครัฐเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 70 รองลงมาคือ

รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 20 และเอกชน ร้อยละ 10 พบว่าสถานประกอบการมีความคาดหวังในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้

1) ด้านคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.60$, $S.D=0.46$) โดยคาดหวังต่อความซื่อสัตย์ สุจริต อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.77$, $S.D=0.43$) รองลงมาคือมีระเบียบวินัย เคารพกฎระเบียบ ($\bar{x}=4.63$, $S.D=0.49$) รู้จักหน้าที่ และทำตามหน้าที่ ($\bar{x}=4.60$, $S.D=0.56$)

2) ด้านความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.05$, $S.D=0.72$) ประกอบด้วยความสามารถในการให้บริการสารสนเทศ และตอบคำถาม ในระดับมาก ($\bar{x}=4.24$, $S.D=0.74$) รองลงมา คือ ความสามารถในการวิเคราะห์และทำรายการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.17$, $S.D=0.71$) ขณะที่ความสามารถในการรวบรวมจัดทำบรรณานุกรมและการทำวิจัยน้อยที่สุด ระดับมาก ($\bar{x}=3.79$, $S.D=0.67$)

3) ด้านความรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.12$, $S.D=0.56$) ความคาดหวังสูงสุด คือ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีโปรแกรมสำนักงาน เช่น Microsoft Office ($\bar{x}=4.59$, $S.D=0.59$) รองลงมา คือ ความสามารถในการใช้และจัดการเครือข่าย อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.34$, $S.D=0.55$) และความสามารถในการใช้และจัดการความรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.34$, $S.D=0.61$) และคาดหวังด้านพาณิชยอิเล็กทรอนิกส์น้อยที่สุด ($\bar{x}=3.62$, $S.D=0.94$)

4) ด้านปัญญา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.43$, $S.D=0.60$) มีความคาดหวังในความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.53$, $S.D=0.63$) รองลงมาคือ ความใฝ่รู้พัฒนาทักษะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.50$, $S.D=0.68$) และคาดหวังความสามารถในการถ่ายทอดความรู้น้อยที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.33$, $S.D=0.71$)

5) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.11$, $S.D=0.47$) มีความคาดหวังบุคลิกภาพด้านอารมณ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.43$, $S.D=0.66$) รองลงมาคือ บุคลิกภาพด้านสุขภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.33$, $S.D=0.66$) ทักษะในการสื่อสารภาษาไทย อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.27$, $S.D=0.74$)

6) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข และการสื่อสาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.17$, $S.D=0.69$) การใช้เครื่องมือที่จำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบันมากที่สุดในระดับ

มาก ($\bar{X}=4.40$, $S.D=0.62$) รองลงมา คือ ทักษะการนำเสนอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.21$, $S.D=0.73$) และคาดหวังในความสามารถทางคณิตศาสตร์หรือสถิติน้อยที่สุด ในระดับมาก ($\bar{X}=3.90$, $S.D=0.76$)

จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ ผู้วิจัยสามารถสรุปข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ดังนี้

“สิ่งสำคัญสุดคือเรื่องของความคิดและคุณธรรมของบัณฑิต นอกเหนือผลการเรียน” “การทำงานในยุคปัจจุบัน ควรต้องมีความรู้รอบตัว ที่สามารถนำไปใช้ ในการปฏิบัติงานได้” “การพัฒนาตนเอง และเรียนรู้อยู่เสมอ คือคุณลักษณะที่ต้องการ” “ทักษะการสื่อสารสำคัญมาก ทั้งการสื่อสารภาษาไทย และภาษาอังกฤษ” “หน่วยงานไม่ได้ มีบุคลากรทางด้านสารสนเทศโดยตรง เนื่องจากปัจจุบันทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นทักษะพื้นฐานที่สามารถทำได้กันในทุกสาขา” “การจัดเก็บเอกสารหรือหนังสือราชการ ที่ต้องเป็นความลับ จะมอบให้หน่วยงานฝ่ายกฎหมายดูแล เนื่องจากมีความรู้เฉพาะ มากกว่าบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่งานเอกสาร” เป็นต้น

สรุปผลการศึกษาและอภิปรายผล

การศึกษาอัตราความต้องการแรงงานในตำแหน่งงานด้านสารสนเทศ พบว่า สถานประกอบการมีความต้องการบุคลากรที่ประยุกต์ใช้ความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ มากกว่าตำแหน่งงานที่ใช้ทักษะเฉพาะอย่างตำแหน่งบรรณารักษ์ และมีอัตราการจ้างงานด้านสารสนเทศในภาคบริการมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Labour Market Research Division (2015) ที่พบว่าภาคบริการมีการจ้างงานมากที่สุด ทั้งนี้แม้ผลการวิจัยพบว่าอัตราความต้องการแรงงานด้านบรรณารักษ์โดยตรงน้อยกว่าตำแหน่งงานที่ประยุกต์ความรู้ทางสารสนเทศ แต่อัตราความต้องการแรงงานด้านบรรณารักษ์มีทิศทางบวกที่สูงขึ้น ในขณะที่ตำแหน่งงานที่ประยุกต์ความรู้ด้านสารสนเทศ เช่น เว็บมาสเตอร์ นักพัฒนาโปรแกรม และนักวิเคราะห์ระบบ มีอัตราความต้องการแรงงานลดลง โดยมีความต้องการแรงงานตำแหน่งเจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลมากที่สุดแตกต่างจากผลการวิจัยของ Phlangwan, Sacchanand, & Manmart (2009) ที่พบว่าปีพ.ศ. 2545-2547 มีความต้องการตำแหน่งงานที่ประยุกต์ความรู้ด้านสารสนเทศ คือ ตำแหน่งนักวิเคราะห์ระบบมากที่สุด

ทั้งนี้จากผลการคาดประมาณแนวโน้มความต้องการแรงงาน ช่วงปี พ.ศ.2560-2564 Nation Statistical Office (2017) พบว่าอัตราความต้องการแรงงานของอุตสาหกรรมด้านการบริการสารสนเทศ มีทิศทางบวกที่สูงขึ้น ถือเป็นโอกาสที่ดีซึ่งบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ จะสามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานในอนาคต อีกทั้งจากการสำรวจสัดส่วนความต้องการและไม่ต้องการบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถด้านการจัดการสารสนเทศมีอัตราใกล้เคียงกันคือ ต้องการ ร้อยละ 46.70 และไม่ต้องการ ร้อยละ 53.30 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phornphatcharaphong (2016) ที่พบว่าในระยะ 5 ปีข้างหน้า ตลาดแรงงานต้องการแรงงานสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ร้อยละ 68.57 ซึ่งช่วงเวลาและโครงสร้างองค์กรมีผลต่ออัตราความต้องการแรงงาน ซึ่งแม้ว่าจะมีความต้องการแรงงานและตระหนักว่าบุคลากรในสาขาวิชาจะสามารถสนับสนุนการปฏิบัติงานขององค์กรได้ดี แต่การรับตำแหน่งงานต้องสอดคล้องกับอัตราและโครงสร้างองค์กร

เมื่อพิจารณาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ปฏิบัติงานด้านสารสนเทศพบว่าสถานประกอบการมีความคาดหวังด้านทักษะบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศน้อยที่สุดอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้มีความคิดเห็นว่าคุณสมบัติด้านสารสนเทศไม่ใช่คุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งงานด้านสารสนเทศโดยตรงเท่านั้น แต่เป็นคุณสมบัติที่พบในตำแหน่งงานอื่นๆ ซึ่งทักษะคอมพิวเตอร์ถือเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Phlangwan, Sacchanand, & Manmart (2009); Lertpongsombat & Silwattananusarn (1999) และงานวิจัยของ Mettarikanon & Juychum (2017) ที่เสนอว่าสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์คือต้องสามารถผสมผสานสมรรถนะเฉพาะด้าน ได้แก่ การแนะนำแหล่งและให้บริการสารสนเทศ การจัดการสารสนเทศและความรู้อย่างเป็นระบบ การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ ควบคู่กับสมรรถนะด้านเทคนิคและไอซีที คุณลักษณะที่สถานประกอบการให้ความสำคัญมากที่สุด คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ระเบียบวินัย เคารพกฎระเบียบ รู้จักหน้าที่และทำตามหน้าที่ และทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ได้แก่ การทำงานเป็นทีม ความสามารถในการสื่อสารทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Makori (2009); Aničić & Arbanas (2015); Lyon & Mattern (2016) และ Oyedokun, Oyewumi, & Laaro (2018) ที่เสนอว่านักเอกสารสนเทศควรมีทักษะพื้นฐาน

ด้านการจัดการสารสนเทศ การสื่อสารที่ดี เข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์ และมีความสามารถในการเจรจาต่อรอง อีกทั้งต้องปรับตัวและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

ดังนั้นบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ ควรต้องมีจุดแข็งในการดำเนินงานด้านสารสนเทศและความสามารถทำงานที่หลากหลายได้มากกว่าทักษะการใช้คอมพิวเตอร์พื้นฐานรวมทั้งทักษะการสื่อสารที่ดี ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษควบคู่กับคุณธรรมและจริยธรรมในวิชาชีพ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณการสนับสนุนทุนการวิจัยจากกองทุนวิจัย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

เอกสารอ้างอิง

- Anićić, K.P., & Arbanas, K. (2015). Right competencies for the right ICT jobs-case study of the croatian labor market. **TEM Journal**, 4(3), 236-243.
- Chaikhambung, J., & Kabmala, M. (2011). The Effectiveness of the information science curriculum towards professional performance of Khon Kaen University Graduate, Academic year 2005-2009. (In Thai). **Journal of Information Science**, 29(1), 55-66.
- Chullasap, N., Srisakda, V., Preechassuchat, K., Puangsang, D., & Prasopichai, C. (2018). Needs trends of human resource labor market and employment in the future with development of quality education in the southern border provinces. (In Thai). **Veridian E-Journal, Silpakorn University**, 11, 834-848.
- Labour Market Research Division, Department of Employment. (2015). **2015 WAGE by Occupation**. (In Thai). Retrieved 22 November 2018, from https://www.doe.go.th/prd/assets/upload/files/BKK_th/1fa9dfb8650b915caead162f5207b279.pdf

- Labour Market Research Division, Department of Employment. (2016). **Occupation trends 2015-2019**. (In Thai). Retrieved 22 November 2018, from https://www.doe.go.th/prd/assets/upload/files/bkk_th/a8b1450c699bf90745de2cf8221447b6.pdf
- Labour Market Research Division, Department of Employment. (2016). **2016 WAGE by Occupation**. (In Thai). Retrieved 22 November 2018, from https://www.doe.go.th/prd/assets/upload/files/lmia_th/781250601f63fdf58884b069d5efc636.pdf
- Labour Market Research Division, Department of Employment. (2017). **2017 WAGE by Occupation**. (In Thai). Retrieved 22 November 2018, from https://www.doe.go.th/prd/assets/upload/files/lmia_th/1122dd98f9779f9ef33e094b315b5589.pdf
- Lertpongsombat, I., & Silwattananusarn, T. (1999). The labor market for librarian and information sciences in 14 province's souths of Thailand. (In Thai). **Academic Service Journal, Prince of Songkla University**, 10(3), 10-38.
- Library and Information Science. (2012). **A study of needs graduate in library and information science program**. (In Thai). Retrieved 22 November 2018, from http://human.dusit.ac.th/document/manual/2555/curi_lib_research.pdf
- Lyon, L., & Mattern, E. (2016). Education for real-world data science role (Part2): A translational approach to curriculum development. **Information Journal of Digital Curation**, 11(2), 13-26.
- Makori, E. O. (2009). Contemporary issues in information management: A fresh look for information professionals. **International Journal of Library and Information Science**, 1(6), 82-91.

- Mettarikanon, D., & Juychum, D. (2017). Essential competencies for LIS students: Fostering the 21st century librarian. (In Thai). **The Journal of Library and Information Science Srinakharinwirot University**, 9(2), 87-97.
- National Statistical Office. (2017). **The summary report about employment of population 2016**. (In Thai). Retrieved 22 August 2018, from <http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13>
- National Statistical Office. (2017). **The demand trends of the labor market in Thailand between year 2017- 2021**. (In Thai). Retrieved 22 August 2018, from <http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/>
- Oyedokun, T.T., Oyewumi, F. A., & Laaro, D.M. (2018). Perception and attitude of library and information science professionals towards knowledge management: A survey of certified librarians in Nigeria. **Library Philosophy and Practice (e-journal)**, 1791. Retrieved 22 August 2018, from <https://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/1791>
- Phlangwan, K., Sacchanand, C., & Manmart, L. (2009). Analysis of information qualifications in job advertisements published in newspapers. (In Thai). **Songklanakarin: E-Journal of Social Sciences & Humanities**, 15(3), 453-467.
- Phornphatcharaphong, W. (2016). Need assessment for information science graduate student in 21st Century. (In Thai). **Journal of Mahasarakham University Humanities and Social Sciences**, 36(5), 151-161.
- Satararuj, K. (2015). Information technology and dynamic ASEAN. (In Thai). **Journal of Communication and Innovation NIDA**, 2(2), 25-42.
- Tapparak, P. (2014). A study of job seeking behaviour that affecting employment of University Graduates Technology Srivijaya Songkhla Campus. (In Thai). **Journal of Education Research Faculty of Education, Srinakharinwirot University**, 8(2), 154-160.